

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 17. maj 2018
Kontor: Sikkerhedskontoret
Sagsbeh: Andreas Højmark Søndergaard
Sagsnr.: 2018-0035-0025
Dok.: 705254

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål Z-Ø og AC i Folketingets Retsudvalg den 17. maj 2018

Samrådsspørgsmål Z:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilket kendskab ministeren og Justitsministeriet har haft til den hidtil hemmelige database omtalt i artiklen ”PET gemmer slettede data i skjult lager” fra Politiken den 2. april 2018 forud for artiklens offentliggørelse såvel som forud for Retsudvalgets samråd den 20. marts 2018 om tilsynet med Efterretningstjenesterne?”

Samrådsspørgsmål Æ:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan de oplysninger, ministeren har afgivet til Folketinget - bl.a. ved Retsudvalgets samråd den 20. marts 2018 om tilsynet med Efterretningstjenesterne, hvor ministeren eksempelvis udtalte, at der jo er slettefrister for alle oplysninger uanset hvad hænger sammen med den hemmelige database omtalt i artiklen PET gemmer slettede data i skjult lager fra Politiken den 2. april 2018, og herunder hvordan det hænger sammen med ministerens eventuelle kendskab til den hemmelige database?”

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Samrådsspørgsmål Ø:

”Ministeren bedes oplyse, hvorvidt den praksis, PET anvender som beskrevet i artiklen PET gemmer slettede data i skjult lager fra Politiken den 2. april 2018, er i overensstemmelse med lovgivningen?”

Samrådsspørgsmål AC:

”Ministeren bedes oplyse, hvorvidt den praksis, PET anvender som beskrevet i artiklen ”PET gemmer slettede data i skjult lager” fra Politiken den 2. april 2018, er i overensstemmelse med den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder konventionens artikel 8 om retten til privatliv, samt Danmarks øvrige internationale forpligtelser?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Josephine Fock (ALT).

[Indledning]

1. Tak for spørgsmålene.

Den 20. marts var jeg i samråd her i udvalget om den ændring af PET-loven, som blev vedtaget af Folketinget i december 2016. Lovændringen handlede som bekendt om PET's forpligtelse til at gennemgå og slette unødvendige enkeltoplysninger, som indgår i PET's ellers nødvendige dokumenter.

I forlængelse af samrådet har spørgsmålet om forholdet mellem PET-lovgivningens sletteregler og arkivlovgivningens regler om bevaring af materiale for eftertiden tiltrukket sig en del medieomtale. Man har blandt andet – som det fremgår af spørgsmålene – kunne læse om, at PET skulle føre et ”hemmeligt arkiv”.

På den baggrund bad jeg den 4. april PET udarbejde en orientering til Folketingets Retsudvalg. Orienteringen skulle bl.a. belyse, hvordan PET håndterer de dokumenter, som Rigsarkivet har besluttet skal bevares for eftertiden.

Orienteringen fra PET blev oversendt til Retsudvalget den 9. maj.

Det er en grundig orientering, som jeg håber, at udvalgets medlemmer har haft lejlighed til at læse forud for dette samråd.

2. Min besvarelse af samrådet i dag vil koncentrere sig om de forhold, der er beskrevet i PET's orientering vedrørende PET's behandling af oplysninger, der skal bevares for eftertiden.

Kommer vi så rundt om alle emner, der vedrører PET's behandling af oplysninger, og alle de forhold der knytter sig til PET's sletning af oplysninger? Nej, det gør vi selvsagt ikke.

Det er tiden i dag heller ikke til.

Men vi har jo en evaluering af PET-loven på vej, så der bliver rig lejlighed til at drøfte både andre og relaterede emner i den forbindelse. Det vender jeg tilbage til.

3. Da orienteringen på detaljeret vis kommer rundt om de forhold, der spørges til i samrådsspørgsmål Z, Æ og Ø, vil jeg i det følgende også adressere disse samlet. Og så vil jeg afslutningsvis vende mig mod spørgsmål AC.

Orienteringen gennemgår retsgrundlag og praksis vedrørende PET's håndtering af det materiale, som skal bevares for eftertiden. Orienteringen gennemgår også, hvordan retsgrundlag og praksis igennem tiden har været oplyst over for bl.a. Folketinget og Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Orienteringen viser, at der ikke er tale om, at PET fører et "hemmeligt arkiv".

[De modsatrettede hensyn bag sletning og bevaring]

4. Mens svaret på spørgsmålet om et hemmeligt arkiv således er relativt enkelt, illustrerer presseomtalen og dagens spørgsmål en vanskelig problemstilling, som vi jævnligt står over for.

Her er nemlig tale om, at to – hver for sig både fornuftige og anerkendelsesværdige hensyn – trækker i hver sin retning:

På den ene side det hensyn, der er til at beskytte personoplysninger, og som bl.a. kommer til udtryk i PET-lovgivningens sletteregler. Og på den anden side hensynet til at kunne tilgå materialet i forbindelse med eftertidens historieskrivning, som bl.a. kommer til udtryk i arkivlovgivningens regler.

Faktisk er det jo en debat, som vi har med hinanden en del for tiden. I nogle sager synes vi, at der gemmes for lidt og i for kort tid – i andre sager, at der gemmes for meget og i for lang tid.

Det er for mig at se spørgsmål, som er vigtige, men langt fra enkle.

[Nærmere om orienteringens indhold]

5. Orienteringen er ganske omfattende, og jeg vil derfor alene fremhæve enkelte elementer.

PET-lovgivningens sletteregler er tekniske, og de gennemgås i orienteringen, så det vil jeg derfor ikke komme nærmere ind på.

Jeg vil blot konstatere, at det er disse regler, der i praksis fastlægger, hvornår oplysninger skal slettes fra PET's almindelige systemer og dermed fjernes fra de operative medarbejderes almindelige adgang.

6. Som det også fremgår af orienteringen, er PET imidlertid på linje med andre offentlige myndigheder forpligtet til at overføre materiale af historisk interesse til Rigsarkivet.

Dette er også forudsat i PET-lovens § 9, som er grundigt beskrevet i orienteringen. Og det følger af PET-bekendtgørelsens § 18.

Heraf fremgår det, at fysiske eller elektroniske oplysninger, som – i medfør af bestemmelser om bevaring og kassation udstedt af rigsarkivaren – skal bevares for efterti-

den, ikke må destrueres eller slettes. De skal i stedet overføres til Rigsarkivet.

I disse tilfælde indebærer PET-lovgivningens sletteregler, at sager, der når slettefristen, slettes i PET's almindelige systemer og herefter opbevares adskilt fra det materiale, som PET's operative medarbejdere har adgang til.

7. Som det også mere detaljeret er beskrevet i orienteringen, skønner PET, at rigsarkivarens bevarings- og kassationsbestemmelser fra 2012 indebærer, at ca. 80 pct. af PET's *fysiske* arkivalier skal bevares for eftertiden. Når det gælder personsikkerhedsundersøgelsessager, er det kun særlige eller principielle sager med belastende personoplysninger, der skal bevares.

Rigsarkivaren har samtidig i 2013 bestemt, at der skal ske aflevering af PET's *elektroniske* arkivalier i næsten fuldt omfang til Rigsarkivet. Den væsentligste undtagelse herfra er elektroniske sager om personsikkerhedsundersøgelser, der uden undtagelse skal kasseres.

Der er således forskel på bevaringsbestemmelserne for fysiske og elektroniske arkivalier, men for begge arkivalier er det altså sådan, at PET-lovgivningens slettefrister

i de fleste tilfælde ikke bevirker, at materialet destrueres.

[PET's praktiske håndtering af materiale, der skal bevares for eftertiden]

8. Materiale, der skal slettes efter reglerne i PET-lovgivningen, men er bevaringsværdigt efter arkivlovgivningens regler, skal som udgangspunkt afleveres til Rigsarkivet.

Hvor materialet imidlertid af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Rigsarkivet, opbevares det i PET's historiske arkiv.

Det fremgår af orienteringen, at PET på nuværende tidspunkt har afleveret ca. 90 pct. af de fysiske arkivalier, målt i hyldemeter, til Rigsarkivet.

PET's elektroniske arkivalier er ikke afleveret til Rigsarkivet, da Rigsarkivet endnu ikke er godkendt til at modtage dette materiale. Det fremgår dog af orienteringen, at det er en meget begrænset del af PET's elektroniske materiale, der har nået slettefristen i PET-lovgivningen og dermed er overført til det historiske arkiv.

9. Hvis bevaringsværdigt materiale af praktiske eller sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til Rigsarkivet, følger det af PET-bekendtgørelsens § 18, at materialet hos PET – fra det tidspunkt, hvor destruktion eller sletning ellers skulle være sket – holdes adskilt fra PET's øvrige materiale.

Det betyder som nævnt, at materialet fjernes fra den almindelige systemadgang, og at operative medarbejdere ikke har adgang til dette materiale, som opbevares i et såkaldt historisk arkiv, indtil det kan overleveres til Rigsarkivet.

Reglerne om PET's adgang til det historiske arkiv findes også i PET-bekendtgørelsens § 18. Det fremgår her, at det kun er medarbejdere, der er særligt autoriseret hertil af PET-chefen, som har adgang til dette arkiv.

Det fremgår også, at PET alene kan behandle oplysninger, der er overført til det historiske arkiv, hvis behandlingen må antages at have væsentlig betydning for varetagelsen af PET's opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder samt terror- eller landsforræderisager,

eller hvis adgangen sker i forbindelse med behandling af arkivsager, indsigtssager, tilsynssager eller lignende.

10. Som det fremgår af PET's orientering, har PET tilgået dette arkiv fem gange af operative grunde. Det drejede sig om fire terrorsager og én sag om spionage. Tilsynet med Efterretningstjenesterne er i alle tilfælde efterfølgende blevet orienteret. Det er muligt at læse et sammendrag af de konkrete sager i orienteringens punkt 5.

Som det også fremgår af orienteringen, har PET som led i sager om arkivadgang og som følge af anmodninger om aktindsigt endvidere foretaget ca. 250 søgninger i det historiske arkiv.

I et enkelt tilfælde er en sag tilgået på baggrund af en anmodning fra Justitsministeriets departement for at lede efter eventuelle dokumenter om den juridiske forståelse af rækkevidden af straffelovens § 108 om spionage. Sådanne dokumenter blev ikke fundet.

Operative medarbejdere har i ingen af disse ca. 250 tilfælde haft adgang til sagerne.

[Makuleringsforbuddet fra 1998]

11. PET's orientering kommer endvidere ind på det såkaldte makuleringsforbud, som den daværende justitsminister indførte i 1998.

Makuleringsforbuddet blev i sin tid indført for bl.a. at sikre grundlaget for PET-kommissionens og siden Blekingegadekommissionens arbejde og for at give uafhængige forskere en efterfølgende mulighed for at gå materialet igennem.

Som det fremgår af PET's orientering, er forbuddet blevet opretholdt af skiftende justitsministre, og det er gældende indtil 2019.

Som det også fremgår, har PET ikke anvendt materiale omfattet af makuleringsforbuddet i operativt øjemed.

[Om samrådet den 20. marts]

12. Som orienteringen viser, er der et tæt samspil mellem PET-lovgivningens slettefrister på den ene side og arkivlovgivningens regler og makuleringsforbuddet fra 1998 på den anden side.

Jeg skal derfor også beklage, at dette ikke indgik i min besvarelse på samrådet den 20. marts vedrørende de æn-

dringer af PET-loven, som blev vedtaget af Folketinget i december 2016.

Som jeg tidligere har oplyst, havde jeg desværre ikke kendskab til disse forhold under samrådet.

Jeg har i den forbindelse også understreget over for mit ministerium, at man ved forberedelsen af samrådsspørgsmål i sagens natur skal sætte sig i spørgerens sted og overveje den bredere kontekst, spørgsmålet er stillet i, og ikke alene det konkret stillede spørgsmål.

13. Når det er sagt, er det også vigtigt for mig at understrege, som jeg gjorde indledningsvis, at orienteringen viser, at der ikke – som man kunne få indtryk af fra presedækningen – er tale om, at PET fører et ”hemmeligt arkiv”.

Som det fremgår af orienteringen, har der været åbenhed om ordningen på området – også om det historiske arkiv hos PET. Og både retsgrundlag og praksis har igennem tiden været oplyst over for Folketinget og Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

[PET-evalueringen]

14. PET's orientering indeholder efter min opfattelse desuden en række elementer, som jeg har besluttet skal indgå i den evaluering af PET-loven, der aktuelt er under udarbejdelse.

Det gælder bl.a. den balance mellem sletning og bevaring af materiale, som jeg nævnte indledningsvis. Altså forholdet mellem PET-lovgivningens slettefrister og arkivlovgivningen. Og parallelt hermed vil det også være naturligt at gå reglerne for PET's adgang til arkivmateriale, som opbevares i PET, mens det afventer aflevering til Rigsarkivet, efter i sømmene.

Det er emner, der skal belyses grundigt, og som jeg derfor ikke vil tage endelig stilling til her i dag.

Det betyder også, at arbejdet med evalueringen af PET-loven først forventes at kunne færdiggøres på den anden side af sommerferien.

15. Der er dog også elementer i orienteringen, som jeg mener, at der er anledning til at handle på nu – og som ikke behøver afvente den samlede evaluering.

Som tidligere nævnt har jeg bedt mit ministerium om – i samarbejde med de relevante myndigheder – at sikre, at

PET's arkivalier hurtigst muligt bliver afleveret til Rigsarkivet.

Det er på den baggrund min forventning, at PET senest den 1. september afleverer tjenestens resterende fysiske arkivalier til Rigsarkivet. Samtidig er det min forventning, at Rigsarkivet også senest den 1. september vil være klar til at modtage PET's elektroniske arkivalier.

16. Desuden har jeg besluttet at ophæve makuleringsforbuddet i PET.

Forbuddet blev som nævnt indført for bl.a. at sikre, at PET-kommissionens og siden Blekingegadekommissionens arbejde kunne ske på et fuldstændigt grundlag og for at sikre, at uafhængige forskere efterfølgende havde mulighed for at vurdere grundlaget for kommissionernes arbejde.

Som I jo ved, afsluttede de to kommissioner deres arbejde for en del år siden – nemlig i henholdsvis 2009 og 2014. Samtidig har vi som nævnt bestemmelser i arkivloven og i rigsarkivarens bevaringsbestemmelser for PET, som betyder, at størstedelen af PET's materiale skal bevares for eftertiden på Rigsarkivet, hvor forskere og

andre arkivbrugere kan få adgang til det efter arkivlovgivningens regler.

Jeg synes derfor, at tiden er løbet fra makuleringsforbuddet fra 1998, og jeg har på den baggrund besluttet at opheve det. Det betyder, at PET kan påbegynde makulering af det materiale, som hidtil har været omfattet af forbuddet, og som ikke i medfør af arkivlovgivningens regler vil skulle bevares for eftertiden.

[EMRK]

17. Særligt for så vidt angår samrådsspørgsmål AC om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), som i modsætning til de øvrige spørgsmål ikke adresseres direkte i PET's orientering, kan jeg henvise til besvarelsen af spørgsmål nr. 633, som er sendt til udvalget forud for samrådet.

Som det fremgår af besvarelsen, var samspillet mellem PET-loven og arkivlovgivningen forudsat og beskrevet i bemærkningerne til PET-loven fra 2013.

PET-lovens forhold til arkivlovgivningen er derfor indgået i den vurdering, som Justitsministeriet foretog i lov-

forslaget om, at PET-loven er i overensstemmelse med EMRK.

Der er ikke sidenhen ændret på forholdet mellem de to lovgivninger.

Det var – og er fortsat – Justitsministeriets vurdering, at PET-lovens regler om behandling af personoplysninger lever op til de krav, der følger af konventionen.

[Afslutning]

18. Afslutningsvis vil jeg endnu en gang takke for spørgsmålene og muligheden for at foretage denne gennemgang af, hvordan PET håndterer materiale, der skal bevares for eftertiden.

Jeg håber, at spørgeren – og udvalget – er tilfredse med den orientering fra PET, som er oversendt til udvalget i sidste uge, og med min besvarelse her i dag.

Som både orienteringen og min gennemgang her i dag illustrerer, er der både fornuftige og anerkendelsesværdige hensyn i PET-lovgivningen og i arkivlovgivningen, der trækker i hver sin retning.

Det spørgsmål og en række andre ser jeg frem til at drøfte nærmere med udvalget, når evalueringen af PET-loven er færdig.

Tak for ordet.